herpy

KAMELEONER

Oustalet's Chameleon

Furcifer oustaleti

Furcifer oustaleti er et av verdens største kameleoner. Hannen blir opptil 68 cm til sammen, hunnen omtrent 40 cm. Hannen er grå og brun med en høy hjelm, mens hunnen kan ha røde, gule og grønne tegninger. Arten er svært tilpasningsdyktig i naturen, men krever et stort, høyt terrarium, kraftig UVB og en holder med erfaring med kameleoner.

Familie: Chamaeleonidae Tidligere navn: *Chamaeleo oustaleti*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**40-68 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**3-5 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Savanne, tørrskog og regnskog**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**90 × 90 × 120 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-30 °C**
Varmeplass	**35-40 °C**
Temperatur, natt	**16-21 °C**
Luftfuktighet	**60-100 %**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**6-12 mnd.**
Kullstørrelse	**20-40 egg**
Kull per år	**2-4**
Inkubasjon	**243-365 dager** ved 20-28 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Furcifer oustaleti hører til de største kameleonene i verden. Hannen når nesten 70 cm til sammen, der halen utgjør omtrent halvparten, og hunnen blir omtrent 40 cm. Kroppen er slank i forhold til lengden. Store hanner veier 400-500 g, men mange veier mindre, og hunnene er alltid lettere.

Hannen er mest grå eller beige og har en høy, rund hjelm. Unge hanner er ofte grønne. Hunnen er mer fargerik enn hannen og kan ha rødt, gult og grønt i tegningen og noen ganger blå øyelokk. Hjelmen er mindre utviklet hos hunnen. I vest har hannene ofte røde føtter og en oransje buk. Hannen kjennes dessuten på den bredere halerota.

Arten kan forveksles med *Furcifer verrucosus*. Navnet hedrer den franske zoologen Jean-Frédéric Émile Oustalet. Arten har vært holdt i fangenskap i flere tiår, men de dempede fargene og den store størrelsen gjør den mindre populær enn de mer fargerike slektningene.

Utbredelse og leveområde

Furcifer oustaleti er hjemmehørende på Madagaskar og finnes nesten overalt på øya, også på Nosy Faly. Arten er et av øyas vanligste kameleoner og lever både i tørre og fuktige strøk.

Den er sjelden dypt inne i urørt skog, men vanlig i skogkanter, kratt, hager, plantasjer og landsbyer, og den sees til og med på murer midt i byene.

Innførte bestander finnes i Florida og ved Nairobi i Kenya. De hører ikke til artens naturlige utbredelse.

> **Naturlig utbredelse:** Madagaskar.

LEVEOMRÅDE

Arten lever i tørr løvfellende skog, fuktig eviggrønn skog, fjellsavanne, forstyrret skog og dyrket mark. Den foretrekker skogkanter og åpne, solbeskinte kanter framfor tett skog og er svært tilpasningsdyktig.

Den er dagaktiv og jakter fra greiner og busker, noen ganger også tett på bakken. Føden er store insekter, men også små virveldyr som firfisler og fugler, og arten spiser jevnlig frukt, også i regntiden. I kystlavlandet, der arten er tallrik, er luftfuktigheten over 70 % selv i tørketiden, og det dannes dugg hver dag. Arten er derfor ikke et ørkenkameleon, selv om den også lever i tørre områder.

Stell

TERRARIET

Et voksent dyr skal ha et terrarium på minst 90 × 90 × 120 cm (lengde × bredde × høyde), og mer er bedre, særlig i høyden. Arten blir stor, og mål som passer for mindre kameleoner, er altfor små. Et nettingterrarium gir den friske luften arten krever. Bruk kraftig netting som gnagere ikke kan bite gjennom. Hønsenetting må unngås, fordi det skader tærne.

Innred med en robust, ugiftig busk som en *Ficus*, som tåler et tungt dyr, og legg inn kraftige greiner i mange vinkler, både øverst ved varmen og nederst i skygge. En hunn med egg graver, så bunnen må lages slik at hun ikke kan grave seg ut. Tørkepapir er et godt bunnlag. Unngå løst bunnsubstrat, som kan feste seg på tungen.

En stor utendørs innhegning om sommeren er bra for dyrets trivsel. Den skal gi både direkte sol og skygge hele dagen, og dyret må kunne trekke seg tilbake fra regn og kulde.

TEMPERATUR

Dagtemperaturen skal være 24-30 °C, med en solplass på 35-40 °C målt som overflatetemperatur med et IR-termometer. Tallene for solplassen, natten og UVB-sonen er lånt fra *Furcifer pardalis*. Det er viktig med en tydelig gradient, slik at dyret selv kan velge hvor varmt det vil ha det.

Temperaturen i terrariet kan stige til omkring 32 °C når luften samtidig er fuktig. Tørr varme er farligere enn fuktig varme. Åpner dyret munnen og blir blekt, er det for varmt. Om natten faller temperaturen til 16-21 °C når alle lamper er slukket. Bruk en kraftig halogenpære med dimmer til solplassen, og koble alle lamper til en tidsbryter.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge på 60-100 %, med de høyeste verdiene om natten og etter sprøyting. Arten blir ofte regnet som tørkeelskende, men det er feil: den har et stort vannbehov.

Tilby vann hver dag. Sprøyt planter og dyr to ganger om dagen når luftfuktigheten er over 70 %. Er den lavere, trenger dyret i tillegg en grundig vanning én gang i uken. Det kan skje med en lett dusjregn i 30-60 minutter mens dyret sitter på en plante eller et stativ. Et drypp- eller sprinkleranlegg og en kaldtåkefukter som går om natten, hjelper. Dyret drikker dråper fra bladene, ikke av en skål. Stående vann i bunnen må unngås.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og solelskende og krever kraftig lys og UVB. Bruk et T5 HO-rør med 6500 K og et UVB-rør som gir Ferguson-sone 3 på solplassen. Gi dyret mulighet til å søke skygge. Vanlige LED-lamper gir ikke brukbar UVB.

Gi 12-13 timer lys om dagen, gjerne litt kortere om vinteren. UVB-rør byttes etter produsentens anvisning, fordi effekten faller med alderen. Naturlig sollys er det beste, men ikke gjennom glass, som fjerner UVB og kan overopphete dyret.

FÔRING

F. oustaleti er først og fremst en insektspiser. Gi et variert utvalg: sirisser, gresshopper, kakerlakker, melorm og superorm. Store dyr tar også gjerne større byttedyr. Insektene skal selv få et rikt fôr av friskt grønt og frukt, og de drysses med kalk, D3 og vitaminer etter en fast plan. Enkelte stykker frukt kan tilbys av og til.

Unger får mat hver dag, voksne annenhver dag. Tre til fem passe store insekter per måltid er nok; 10-20 sirisser om dagen er for mye. Kameleoner kan i perioder spise mindre, særlig når det er kjøligere, og før egglegging.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Arten holdes enkeltvis. Hannen er territorial, og dyrene er moderat aggressive mot artsfrender. Mot holderen er de fleste rolige, men enkelte er forsvarsberedte og biter.

Håndtering belaster dyret. Ta det ikke opp uten grunn, og ikke tving et dyr som hopper unna. Villfangede og importerte dyr bærer ofte mange parasitter og er sterkt stresset. Når parasittene er bekjempet, er arten til gjengjeld robust.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannen har en bredere halerot enn hunnen, og hunnen er mindre og slankere. Hos hunnen er hjelmen mindre, og fargene er ofte sterkere. Kjønnsmodenheten inntrer etter 6-12 måneder.

PARRING

Før hunnen til hannens terrarium, og la dem være sammen i noen dager. Viser en av dem vold, skal de skilles og prøves igjen etter noen dager. En paring gir nok sæd til flere kull, men fruktbarheten faller hvis hunnen ikke parres igjen. En frisk hunn kan som regel settes sammen med hannen igjen to uker etter eggleggingen.

Hunnen kan kjennes for egg med et mykt trykk på buken 3-4 uker etter paringen. Eggene er på størrelse med små bønner.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger eggene omkring 40 dager etter paringen. Et kull er på 20-40 egg, og store hunner kan legge over 60. I fangenskap legger hunnen 2-4 kull per år.

En hunn som er klar til å legge, går urolig frem og tilbake og graver prøvehull. Gi henne en dyp leggebeholder, for eksempel en søppeltønne på omkring 100 liter, fylt med fuktig jord til en dybde på dobbelt av hunnens lengde. Jorden må kunne holde en tunnel og være fuktig uten å være våt. Hunnen graver ofte i timevis eller dagevis. Når hullene er dekket til, og hun er tilbake i busken, graves eggene forsiktig opp. Hunnen er tynnere etter eggleggingen.

INKUBASJON

Eggene legges i en lukket bøtte med fuktig vermikulitt, slik at de er halvt dekket. Vermikulitten skal bare gi et par dråper når den klemmes.

Rugetiden er lang, 8-12 måneder, og jo lavere temperatur, jo lengre tid tar det. Rug eggene ved 24-27 °C om dagen og 14-17 °C om natten. Ved konstant 28 °C klekkes de etter omkring 274 dager. Etter omkring sju måneder kan litt ekstra vann tilsettes som en vårbyge.

Åpne bøtta én gang i uken for å sjekke temperatur og fukt. Når eggene begynner å svelle og svette, er klekkingen nær.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene veier omtrent 0,8 g ved klekking og har god appetitt. Gi bananfluer og små sirisser, og fôr daglig. Ungene settes hver for seg i løpet av en uke eller to. Stellet er ellers det samme som for de voksne i mindre skala. Sprøyt plantene, og hold ungene i stabil varme og fuktighet.

Helse og vanlige feil

Typiske problemer og feil i stellet:

- Innvollsparasitter, som er vanlige hos importerte dyr og kan være vanskelige å bli kvitt. Få en avføringsprøve undersøkt hos en veterinær, og gjenta den som kontroll.
- Dehydrering, hvis dyret ikke får vann daglig, eller luften er for tørr.

- Overoppheting ved tørr varme, for kraftig lampe eller sol gjennom glass.
- Beinskjørhet (MBD) ved for lite UVB eller kalk.
- Skader på tærne av hønsenetting eller for fin netting.
- Eggleggingsproblemer, hvis hunnen ikke har et egnet sted å grave.

Levetiden i fangenskap er kort: de eldste dyrene blir omtrent 5 år, og gjennomsnittet er langt lavere. Kontakt en veterinær med erfaring med reptiler hvis dyret slutter å spise, blir mørkt og slapt eller puster med åpen munn.

Les mer: Typiske sykdommer og tegn på sykdom

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.